

PROJECTBESCHRIJVING VOOR DE LEERKRACHT

PROJECT *BETER VAN BOEKEN*

Leerlijn Literatuur | Thema Verhalen | Groep 1 & 2 | Jan 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	3
3. Oriëntatie.....	4
4. Opdracht: Verhaleritis.....	6
5. Opdracht: Kloppende verhalen.....	9
6. Opdracht: Het verhaal als medicijn.....	13

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In het project *Beter van boeken* ligt de nadruk op boeken als medicijn. Het project start met het bekijken van een animatie van *Woezel en Pip* over een bezoek aan de dokter. Naar aanleiding van dit filmpje wordt niet een gewone apotheek gemaakt maar een boekenapotheek die door de leerkracht geïntroduceerd wordt. Wat is eigenlijk een boekendokter? En wat doet een boekendokter? Met spel onderzoeken de leerlingen welk boek zou kunnen helpen bij een bepaalde kwaal. De leerlingen gaan vervolgens in gesprek over welke boeken ze het liefst lezen (of voorgelezen krijgen) als ze ziek zijn en wat de herkomst van verhalen is; hoe en waar vind je een verhaal? Het prentenboek *Giraf en de krookeritis* wordt in de klas bekeken en gelezen.

Waarom dit project?

Kinderen in onze huidige maatschappij komen al jong in aanraking met de digitale wereld. Toch is het belangrijk dat kinderen ook de kracht en magie van boeken ervaren. In de kleuter periode en de fase van ontluikende geletterdheid is het belangrijk om kinderen op een speelse en fantasievolle manier, kennis te laten maken met letters, klanken en betekenissen. In dit project wordt de magie en de zelfs medicinale werking van verhalen en boeken gebruikt om jonge kinderen op een fantasievolle manier kennis te laten maken met geschreven taal.

Doelen

In dit project worden bij de Introductie, de Oriëntatie en de Opdrachten steeds twee kennisdoelen en twee vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- De leerling heeft een nieuwsgiereige houding en is pro-actief
- De leerling kan postief kritisch reflecteren op eigen werk en dat van anderen

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van het museumbezoek of de komst van de kunstenaar in de klas.
- Maak flyers voor de eindpresentatie en verspreid deze in de buurt.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.
- Zorg dat de redactie van de wijkkrant tijdens de presentatie aanwezig is om een stukje te schrijven.

Algemene benodigdheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- postervellen en stiften voor de leerkracht om aantekeningen op te maken tijdens gesprekken in de klas
- prentenboek: *Giraf en de krookeritis* (2013) van Mark en Marie Louise Sekrève

Begrippenlijst Nederlandse taal

Vaktaal

het verhaal
de titel
de dubbele betekenis
(woorden) breken
hakken (van woorden)

Algemene woorden

de bibliotheek
de apotheek
het medicijn
het recept
een dikke pil

Werkwoorden

voorlezen
brabbelen
opkrabbelen
kloppen
opereren

plakken (van woorden)
de hoofpersoon
wie?wat?waar?

de pil
het verhaal
de kwaal
de diagnose
de spalk
het (gebruik) voorwerp
geneeskrachtig
de plek

spalken
lijmen
genezen

2. Introductie

Kennisdoelen	De leerling weet het verschil tussen een apotheek en een bibliotheek.
Vaardigheidsdoelen	De leerling stelt zich voor wat een boekendokter doet en speelt het spel van de leerkracht mee.

Benodigdheden

- een doos
- aansprekende prentenboeken
- verkleedkleding voor de leerkracht als boekendokter

Aan de slag in de klas

Doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

Boekendokter

Bekijk vooraf het artikel op de [site van uitgever De Bezige Bij](#) en [bekijk de video](#).

Maak vooraf met behulp van een kastje of doos een 'boekenapotheek' met een aantal aansprekende prentenboeken erin.

1. Bekijk en bespreek de [aflevering Dokter van Woezel en Pip op Vimeo](#):
 - Wat is een dokter?
 - Wat is een patiënt?
 - Wat is een klacht?
 - wat is een medicijn?
 - wat is een recept?
2. Vertel dat u vandaag boekendokter bent. Trek toepasselijke kleding aan. Bespreek met de leerlingen wat ze denken dat een boekendokter is en wat hij doet. Maakt hij boeken beter of maakt hij mensen beter door hen een boek te geven? Laat de boekenapotheek zien. Vertel dat u best een recept wilt uitschrijven. Is er een leerling die zich niet zo lekker voelt en wel een boek wil lezen om zich beter te voelen?
3. Maak er een spel van. Onderzoek als boekendokter de leerling. Welke klachten heeft hij? Verveelt hij zich, is hij verdrietig, of heeft hij een beetje slaap? Welk boek zou kunnen helpen? Moet het boek vrolijk, spannend, lief, gek, brutaal, rond, binnenstebuiten, of ondersteboven zijn? Van welk soort boek houdt de patiënt? etc.
4. Naar eigen inzicht schrijft u een recept uit met daarop een boekentip voor de leerling, die het 'medicijn' mag halen in de boekenapotheek. Bespreek eventueel ook het verschil tussen de bibliotheek en de apotheek.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen	De leerling leert wat bedoeld wordt met het 'itis' achter een woord.
Vaardigheidsdoelen	De leerling vertelt over zijn lievelingsboek of verhaal.

Benodigdheden

- lievelingsboek van de leerkracht van vroeger

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Kan een boek een medicijn zijn?
- Als je pijn hebt, kun je dan iets doen waardoor je de pijn vergeet?
- Helpt het wel of niet als je zegt 'aan iets anders denken'?
- Kun je een boek lezen om je beter te voelen?
- Helpt aan een boek of verhaal denken om je beter te voelen?
- Denk je nog aan iets anders terwijl je aan een boek denkt?
Soms noemen ze een boek een dikke pil.
- Is dat een echte pil?
- Wat betekent het wanneer je 'een dikke pil' leest?
- Word je van zo'n boek eerder beter?
- Heb je weleens gehoord van 'een bittere pil'?
- Zou een boek een 'bittere pil' kunnen zijn?

Ondersteunende vragen voor het filosoferen:

- Kun je dat uitleggen?
- Wat bedoel je met...?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Betekent wat je zegt...?
- Is ... en hetzelfde?
- Is er verschil tussen ... en ...?
- Wat zegt ... over ... ?
- Denkt iemand er anders over?

Oriëntatieopdracht

maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

- Bespreek met de leerlingen of ze als ze ziek zijn wel eens voorgelezen worden en uit welk boek zij dan het liefst voorgelezen worden.
- U heeft een lievelingsboek meegenomen uit uw kindertijd. Vertel over het verhaal en waarom u het verhaal zo graag las of kreeg voorgelezen.

- Vraag de leerlingen om hun lievelingsboek mee te nemen. Laat ze erover te vertellen. Bewaar de boeken in de boekenapotheek.
- Bespreek het thema verhalen. Staat een verhaal altijd in een boek? Waar vind of hoor je verhalen? Welke verhalen kennen de leerlingen? Gebruik als voorbeeld beroemde verhalen die u kent, zoals de bekende sprookjes of boeken zoals *Pluk van de Petteflet* en *Max en de Maximonsters*.
- Lees en bespreek [het prentenboek *Giraf en de krookeritis* \(2013\)](#) van kinderboekenschrijvers Marie-Louise en Mark Sekrève voor. Wat is 'krookeritis' en wat is 'aanstelleritis'?

Reflectievragen

- Wie leest je weleens voor en waarom?
- Wat is jouw lievelingsverhaal? Waarom?
- Zijn er boeken zonder verhalen? Vertel?
- Wat vind je van het boek dat je van de boekendokter kreeg? In hoeverre heeft het geholpen?
- Ga je liever naar de bibliotheek dan naar de apotheek? Waarom?

4. Opdracht: Verhaleritis

Na het bekijken van het prentenboek *Giraf en de krookeritis* in deze eerste opdracht wordt met de leerlingen het woord krookeritis onder de loep genomen: We kennen het woord aanstelleritis en welke andere 'itis' woorden kennen we, wat zijn de symptomen en welk boekenmedicijn past hierbij? De leerlingen nemen knuffeldieren mee of tekenen dieren en bedenken voor deze dieren een 'itis' en een boeken medicijn. Hierna bekijken de leerlingen onleesbare recepten van dokters en gaan zelf onleesbare letters bedenken en maken en schrijven daarmee hun eigen recepten en verhalen. In een apotheek in de klas spelen de leerlingen de verhalen bij de gemaakte recepten.

Kennisdoelen

De leerling

- kent een aantal woorden met 'itis';
- weet wat de functie van een doktersrecept is en hoe het eruit ziet.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- verwerkt in zijn spel het gebruik van een recept en verschillende woorden met 'itis';
- bedenkt en vertelt verhalen bij zijn spel.

Benodigdheden

- papier (A4 naar A6 geknipt)
- pennen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

1. Lees het prentenboek *Giraf en de krookeritis* uit de oriëntatieopdracht nogmaals voor. Ga vervolgens terug naar de pagina waar staat dat Giraf, Krook een verhaal vertelt. Welk verhaal vertelt Giraf?
Wat zouden de leerlingen zelf gaan vertellen aan Krook als ze giraf waren?
Welke woorden horen de leerlingen graag als ze aanstelleritis hebben? Zou Krokodil die woorden ook graag horen? Schrijf de woorden op en hang ze in de klas.
2. Bespreek met de leerlingen of ze ook wel eens andere soorten *itis* hebben, denk aan de verveleritis, de zonneritis, de bozeritus, etc. En hoe uit zich dat? Welke symptomen krijg je dan? Jeuk, hoesten, hangen, tranende ogen, etc? Hebben de leerlingen ook wel eens de verhaleritus? Wat voor itussen zijn er nog meer te bedenken?
3. Laat de leerlingen voor deze opdracht:
 - een knuffeldier mee naar school te nemen
 - of laat de leerlingen een dier tekenen
 - of gebruik dierenplaatjes, [bv. deze](#).Eén voor één mogen ze vertellen hoe hun dier heet en welk 'itis' het dier heeft.

Reflectievragen

- Heb je ook wel eens aanstelleritis gehad? Hoe voelt dat?
- Wat vind je, moet je toch naar school of mag je thuisblijven? Waarom?
- Hoe ben je weer beter geworden? Vertel?
- Heb je weleens een andere 'itis' gehad? Welke?
- Bestaat er ook iets als verhaleritis? Wat is dat dan?

Uitvoeren

doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

Allemaal de 'ittis'

1. Vertel dat Krook zich in de kar laat voorttrekken door Giraf. Al snel komen er nog meer 'zieke' dieren op de kar. De leerlingen bedenken welke dieren en verzinnen de aandoening of 'itis' die het dier heeft. Ook bedenken ze, wat daarvoor een goed medicijn zou kunnen zijn.
Denk aan:
De mier heeft mieritis en heeft mierzoete suikerklontjes nodig als medicijn, de haas heeft hazeritis en krijgt een worteltaartcompres, de kat heeft kateritis en een behandeling met aaitjes nodig, etc. Schrijf de ideeën op.
2. Vertel dat giraf met de kar vol dieren naar de dokter gaat want zonder recept kan hij niet naar de dierenapotheek. Met een handgeschreven recept voor het juiste medicijn kan de 'itis' vast genezen.
3. Bespreek nog eens wat een recept is. Bekijk en bespreek [een aantal afbeeldingen van doktersrecepten](#).
Vertel dat dokters heel erg knap zijn, maar dat ze onleesbare recepten schrijven. U probeert een van de recepten te lezen en brabbelt er maar wat op los in koeterwaals, want het is onleesbaar. [Bekijk hoe kunstenaars](#) soms 'onleesbare' teksten tekenen of opkrabbelen. De leerlingen worden nu de dokter en gaan zelf recepten uitschrijven voor de dieren en hun itis-kwaaltjes en mogen net zo 'krabbelen', met pen op papier. Bewaar de recepten. Schrijf er bij voor welke kwaal en welk dier het recept bedoeld is.

Reflectievragen

- Waren de dieren wel of niet echt ziek? Waarom?
- Werden sommige dieren wagenziek?
- Heb je veel fantasie of jok je, als je net doet alsof je ziek bent?
- Was er een Itus die je heel bijzonder vond? Welke en waarom?
- Welk medicijn paste het beste bij de itus?
- In hoeverre is het belangrijk dat je een recept kunt lezen? Waarom?
- Waarom zou jouw recept goed helpen?

Presenteren

De apotheek

Laat leerlingen die dat graag willen, spelen dat ze met het recept naar de apotheek gaan. U speelt de apotheker, of u vraag hiervoor bv. een ouder. Ook de apotheker kan het recept niet lezen. De leerling moet maar eens het verhaal vertellen, misschien dat de apotheker dan wel begrijpt wat er staat. Help als apotheker de leerling met vertellen door vragen te stellen zoals: Wat is er aan de hand met...? Wat hebben jullie toen gedaan? Wat zei de dokter? Wat staat er op dat recept, heb jij een idee? Etc.

Eindig met een tekst als: "Dat was een mooi verhaal, en zo knap vertelt! Van zulke goede verhalen wordt iedereen vanzelf weer beter. We stoppen het in een verhalenflesje. Een slokje en een verhaaltje voor het slapen gaan en je zult zien, is weer beter."

Reflectievragen

- Hoe was het om naar de apotheek te gaan? Vertel?
- Hoe ging het vertellen/ uitleggen over wat er aan de hand is? Vertel?
- Had je dier een andere 'itis' dan eerst of nog dezelfde? Waarom?
- Wat is het verschil tussen de naam van jouw knuffel of dier en een diersoort?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat is een recept van de dokter?
- Ken je nog andere recepten?
- Wat is het verschil tussen een apotheek en een bibliotheek?
- Waarom staat er 'itis' achter een woord?
- Waarom kan een poes tijger heten?
- Wat denk je, kunnen alle verhalen iedereen weer beter maken?

5. Opdracht: Kloppende verhalen

Deze opdracht start met het woord 'kloppen', een woord dat meerdere betekenissen heeft. Op basis hiervan verzinnen de leerlingen andere simpele woorden die ook dubbele betekenissen hebben, zowel letterlijk als figuurlijk. Een verhaal of lied dat de leerlingen goed kennen wordt door de leerkracht expres verandert. Hierna gaan de leerlingen zelf aan de slag met het veranderen van woorden door de letters in een andere volgorde te zetten of de woorden anders te verklanken. Nadat de leerlingen het gedicht *Lijmen* van Joke van Leeuwen hebben gehoord en de poster van Plint hebben gezien gaan ze titels van bekende verhalen veranderen. Heeft dat invloed op het verhaal? Door namen van dieren te breken ontstaan nieuwe dieren. De leerlingen tekenen deze nieuwe dieren en bedenken geluiden die bij deze dieren passen. In de presentatie laten de leerlingen de nieuwe dieren zien en horen of spelen een rollenspel bij de boekendokter.

Kennisdoelen

De leerling:

- ervaart dat er woorden zijn met een dubbele betekenis;
- ervaart de functie van een titel en bedenkt een nieuwe titel voor een verhaal.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- hoort en benoemt dat een verhaal of liedje verandert;
- maakt nieuwe, niet bestaande, woorden door te hakken en te plakken en kent eigenschappen toe aan deze woorden.

Benodigdheden

- papier
- scharen
- lijm
- gedicht: *Lijmen* van Joke van Leeuwen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Klopt het?

Bespreek in een klassengesprek het begrip kloppen. Wanneer gebruik je dit woord? Welke voorbeelden kennen de leerlingen? Denk aan een kloppend hart, op de deur kloppen en het klopt wel of niet. Wanneer kun je kloppen voelen, zien of horen? Wanneer niet? Welke voorbeelden zijn er nog meer van woorden of spreuken die letterlijk of figuurlijk gebruikt worden? Denk bv. aan de uitspraak: voor aap staan.

Voer onderstaande opdrachten uit of maak een keuze:

Verhaspelen

In de kring. Gebruik een verhaal dat de leerlingen goed kennen of kies een verhaal uit, bv. een sprookje dat u eerst een aantal keer voorleest aan de leerlingen. Een volgende keer vertelt u het verhaal net iets anders dan de keren daarvoor. Dan is een voorheen rode auto bijvoorbeeld blauw, etc. Wacht de reactie af van de leerlingen en ga met ze in gesprek over kloppen en niet kloppen.

Liedjes

Gebruik voor de leerlingen bekende liedjes en verander iets in de liedtekst. Bv. *Altijd is Kort Jakje ziek* wordt *Altijd is Boer Joris ziek*. De leerling die opmerkt wat niet klopt aan het liedje steekt zijn vinger op en vertelt wat niet klopt. Hij mag dan een nieuw liedje kiezen, waaraan u dan vervolgens weer iets verandert.

Krak

Vertel de leerlingen dat jullie gaan onderzoeken wat er gebeurt als jullie de namen van de leerlingen zogenaamd gaan 'breken' en niet- kloppend aan elkaar plakken. Simon wordt dan bv. Monsi, Ashmir wordt Mirash, Fahrída wordt Ridafah etc.

Leerlingen met éénlettergrepige namen kunnen proberen hun naam achterstevoren te zeggen of hun naam samenvoegen met de naam van een leerling met ook een éénlettergrepige naam. Hoe voelt de nieuwe naam? Voelt het kloppend of niet kloppend?

Reflectievragen

- Ken je nog meer woorden zoals 'kloppen' die meer betekenissen hebben?
- Wat gebeurt er als je de naam van een verhaal verandert?
- Wat gebeurt er als je een heel verhaal verandert?
- Kun je ook zelf een verhaal bedenken en daarna veranderen?

Uitvoeren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Lijmen

🔗 [Lees en bespreek het gedicht *Lijmen*](#) van Joke van Leeuwen.

🔗 [Bekijk ook de poeziëposter](#) van Plint.

Wat gebeurt er in het gedicht? Zijn de stenen beeldjes en de dieren nu nog hetzelfde?

De poep die op zijn kop gemold werd

Bespreek met de leerlingen of verhalen kunnen kloppen of niet. Wat gebeurt er als je een titel verandert? Geef een voorbeeld zoals: *De wolf en de grote boze Roodkapje*, *Monster en de Maximax*, *Hou eens hoeveel ik van je raad*, etc. Krijg je nu een ander verhaal? Hoe gaat dat verhaal? Klopt het verhaal zo nog wel?

Husselvirus

1. De leerlingen laten zich 'aansteken' door het husselvirus en gaan titels niet kloppend maken. In tweetallen krijgen de leerlingen een boek uit de boekenapotheek. Ze bekijken de titel en verhusselen deze. Schrijf de verhusselde titels voor hen op. Of laat ze de nieuwe titel uit het hoofd leren. Schakel eventueel de hulp van ouders in.
2. Laat de tweetallen hun nieuw gevormde titel vertellen aan de groep. Weten de andere leerlingen wat de oorspronkelijke titel was? Wordt het nu een ander verhaal?

Plakken

Vorm tweetallen. Geef elk tweetal de gebroken woorden uit het gedicht *Lijmen*:

vo
geltje
veu
lentje

var
kentje

Vul eventueel aan met extra gebroken woorden, zoals:

kip
petje
ko
nijntje
spin
netje
kui
kentje
ha
rinkje
gi
raffetje

Vraag de tweetallen de woorden weer aan elkaar te plakken.

Het plakken kan letterlijk maar ook mondeling gedaan worden. De tweetallen krijgen dan twee woorddelen te horen die ze moeten onthouden. Met de twee woorddelen maken ze een nieuw woord.

🔗 Gebruik eventueel ter ondersteuning of in plaats van de woorden, dierenplaatjes.

Met de geplakte woorddelen en/of dierenplaatjes ontstaan nieuwe beestjes. De leerlingen bedenken bij hun beestje een geluid. Bijvoorbeeld: een vargeltje knuit of flort (combinaties van fluit en knort).

Hoe klinkt dat? Kunnen de leerlingen het laten horen?

Reflectievragen

- Waren de stenen beeldjes gewond?
- Wat gebeurde er toen Joke de beeldjes weer lijmde?
- Hoe vind je je nieuwe beestje geworden? Vertel?
- Past het geluid goed bij het beestje? Vertel?
- Ga je nu vaker beestjes repareren?
- Kun je over jouw nieuwe beestje een gedichtje maken?

Presenteren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten;

Boekendokter

Vraag een ouder een dokter te spelen of geef de leerlingen de opdracht in tweetallen een diagnose te stellen. De ouder of één van de leerlingen is de boekendokter, de andere speler komt op consult met de niet kloppende titel. Gebruik teksten als: "Mijn titel klopt niet meer, kunt u me helpen?"

De dokter stelt een diagnose, opereert, plakt een pleister, spalkt, etc.

Lijmen

De leerlingen presenteren hun nieuwe dieren en bijhorende geluiden aan elkaar en/ of de ouders. Laat ze de dieren uitbeelden of laat ze er een tekening van maken.

Reflectievragen

- Welk nieuw dier vond je het meest verrassend? Vertel?
- Hoe lukte het de dokter om de titel te genezen?
- Wat vind je prettiger: over een dier vertellen, het uitbeelden of het tekenen? Vertel?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat kan het woord kloppen allemaal betekenen?
- Hoe heb jij de gebroken woorden weer heel gemaakt?
- Betekenden die woorden toen nog hetzelfde?
- Hussel je wel vaker woorden door elkaar? Geef een voorbeeld.
- Wat vind je van het gedicht *Lijmen*?
- Ken je nog meer gedichten?
- Zou jullie nieuwe dier echt kunnen bestaan? Vertel?
- Wat zou je over jullie nieuwe dier kunnen vertellen?
- Zou je dit spel ook kunnen doen met woorden voor voorwerpen? Vertel?

6. Opdracht: Het verhaal als medicijn

Ook in deze opdracht wordt gestart met een specifiek woord, in dit geval het woord 'pil'. De verschillende betekenissen van het woord worden onderzocht. In de onderzoekfase leren de leerlingen zelf verhalen te verzinnen met behulp van puzzelstukken uit *Doosje vol verhalen* van Anne Laval. Na dit onderzoek bedenken de leerlingen zelf geneeskrachtige verhalen met behulp van de woorden wie? wat? waar? De verhalen worden vastgelegd en voorzien van een zelfgemaakte illustratie. Bij de verhalen worden ook kubussen gemaakt die dienst doen als medicijnen doosje en waar op getekend wordt zodat ze passen bij de verzonden verhalen. Alle verhalen, tekeningen en ander werk dat de leerlingen gemaakt hebben gedurende dit project worden vastgelegd in een 'trots' boek. In de eindpresentatie vertellen de leerlingen hun bedachte verhalen bij de kubussen aan ouders.

Kennisdoelen

De leerling:

- leert dat de betekenis van een woord kan veranderen door er een woord voor te zetten;
- maakt kennis met de wie? wat? waar? in de opbouw van een verhaal.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- presenteert zijn ideeën in een verhaal of een tekening met een mondelinge toelichting;
- bedenkt een verhaal met een duidelijke wie? wat? waar?

Benodigdheden

- A4-papier om verhalenkubus te printen
- scharen of prikpenen + prikmaten
- stiften en kleurpotloden
- lijm

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Pillen

Bespreek met de leerlingen de betekenis van de uitdrukkingen: een dikke pil lezen en een bittere pil slikken. Wat betekent het als je 'een dikke pil' leest?

Is dat een echte pil?

Hebben de leerlingen wel een bittere pil gekregen, een vies medicijn dat ze toch moesten inslikken?

Zou een bittere pil beter helpen dan een zoete of lekkere pil? Wat betekent het nog meer als iets 'een bittere pil' is?

Doosje

Oefen met de leerlingen het zelf verzinnen van verhalen met behulp van de 'puzzelstukken' uit een

🔗 [*Doosje vol verhalen* van Anne Laval \(2017\)](#)

Een dikke pil

Bespreek met de leerlingen dat jullie verhalen gaan verzinnen die geneeskrachtig zijn. Dat doet u aan de hand van de vragen: wie, wat, waar. Bepaal ook met de leerlingen voor wie er een verhaal als medicijn bedacht zal worden en waarom.

Vragen:

- Wie moeten in het verhaal geschreven worden om er beter van te kunnen worden? Bv: een dokter, een zuster, papa en mama, een huisdier, etc.
- Op welke plek moet het verhaal zich afspelen om er beter van te kunnen worden? Bv: op het strand, in een warm land, thuis op de bank voor de televisie, etc.
- Wat moeten de mensen en/of dieren doen in het verhaal om er beter van te kunnen worden? Wat gebeurt er in het verhaal? Bv. Ze gaan op reis, ze zoeken een schat, ze vliegen naar de maan, etc.

Bespreek eventueel ook:

- Wanneer het verhaal zich moet afspelen om er beter van te kunnen worden? Bv. bij volle maan, in de winter, lang geleden, in de toekomst, vandaag?
- Welke woorden kunnen er gebruikt worden in het verhaal om het verhaal extra genezend te maken?

Schrijf de antwoorden op en bewaar ze.

Reflectievragen

- Wat heb je liever een bittere pil of een dikke pil als medicijn? Waarom?
- Hoe kun je beter worden van een verhaal?
- Kun je beter worden van sommige woorden? Welke?
- Wat heb je allemaal nodig om een verhaal te maken?

Uitvoeren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Verhalen tekenen

🔗 Bekijk en bespreek het filmpje *Een illustratie van begin tot eind uit 'Giraf schrijft!'*

Medicijndoosje.

Maak met de leerlingen eigen verhalen-verzin doosjes, zodat ze altijd een verhaal kunnen verzinnen als ze iemand beter willen maken. Gebruik hiervoor de bijlage: 1-2 verhalenkubus. Op de 6 vlakken van de kubus maken de leerlingen tekeningen, of gebruik een andere techniek naar keuze, aan de hand van de in het onderzoek besproken drie W vragen. Ze maken twee maal een wie, wat en waar tekening zodat alle vlakken gevuld zijn. Gebruiken de leerlingen woorden, bv. de genezende woorden dan kunnen die eventueel geplakt of gestempeld worden.

De afbeeldingen op de wie, wat, waar kubus:

- De plek waar het verhaal zich afspeelt.
- De hoofdpersonen: mensen en/of (fantasie) dieren.
- Dat wat er gebeurd en wat de mensen en/of dieren doen.

Of maak met de hele klas drie kubussen. Eén kubus met de 'wie', één met 'waar' en één met 'wat' afbeeldingen of woorden.

Schakel eventueel de hulp van de ouders in.

Beter verhalen

In de kring. Vertel de leerlingen dat jullie met elkaar verhalen gaan verzinnen waar je iemand beter mee kunt maken. Gebruik hiervoor de opbrengsten uit het onderzoek: een dikke pil. Bepaal de wie, wat en waar. U start met het verhaal en laat de leerlingen mee verzinnen door te vragen: 'en toen?'

Reflectievragen

- Kun je met een tekening een verhaal vertellen? Hoe?
- Past een verhaal in een doosje? Hoe?
- Meestal zit een medicijn in een doosje, nu is het doosje het medicijn. Waarom werkt het doosje als medicijn beter tegen (bijvoorbeeld) aanstelleritis?
- Waarom is het met de tekeningen gemakkelijker om een verhaal te vertellen dan zonder?
- Kun je woorden ook tekenen? Hoe?

Presenteren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

BeterBoek

Maak een 'dikke pil' door alle opbrengsten uit de deelopdrachten, zoals de recepten, tekeningen en verhalen te bundelen in een boek. Gebruik het boek als troostboek of leen het uit aan een leerling zodat hij thuis een (ziek) familielid kan 'voorlezen'.

Dobbelverhalen

Nodig ouders uit en speel het verhalendobbelspel. Aan de hand van de afbeeldingen op de kubus verzinnen de leerlingen samen met hun ouders een verhaaltje. Laat een aantal leerlingen samen met hun ouders vertellen wat ze verzonnen hebben.

Reflectievragen

- Hoe is het om een eigen BeterBoek te hebben in de klas?
- Welk verhaal dat is verzonnen helpt het beste tegen de itus? Waarom?
- Waarom kan het verhaal dat jullie hebben gemaakt in een boek?
- Waarom was het verhaal niet helemaal kloppend?
- Waarom word je beter van dit verhaal, als je aanstelleritis hebt?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat is het belangrijkste dat je hebt ontdekt tijdens dit project?
- Wat heb je nodig voor het verzinnen en maken van gedichten en verhalen?
- Zijn er woorden waardoor je je beter voelt? Welke?
- Moet een verhaal kloppen? Waarom wel of niet?
- Welke verhaal doet jouw hart sneller kloppen?
- Is jullie verhalenkubus een handig hulpmiddel? Waarom?

